

[Svend Jørgensen.]

men glæden blev unægtelig en smule blandet, da de bagefter fik regningen præsenteret: 3 øre pr. dobbeltcentner eller mellem 5 og 6 kr. pr. td. land. Det er derfor forståeligt, hvis dyrkerne nu spørger, om det virkelig kan være meningen, at de også fremtidig, efter at fabrikkerne nu har fået en 10-årig koncession, og efter at de har fået frigjort store kapitaler, skal betale for disse moderniseringer. Det er jo ikke småpenge, det drejer sig om. Gørlevfabrikken alene oparbejder roer fra ca. 16 000 tdr. land. Regner man nu med 5 kr.s afgift af blot de 10 000 tdr. land, vil det altså sige 50 000 kr. årlig alene for denne fabrik, og derefter får man unægtelig en formodning om, at dyrkerne kan komme til at betale en god del af rationaliseringen, hvis den hidtil anvendte fremgangsmåde følges. Dette være sagt til oplysning for den højtærede minister og det kommende tilsyn.

Mit parti kan altså i henhold til tidligere givne løfter vedrørende den 10-årige koncession og vedrørende det indgåede forlig stemme for loven, selvom den ikke er udtryk for det, som vi ønskede, men mere for det, som under de givne forhold kunne opnås, og jeg slutter med at udtale ønsket om, at forholdene må forme sig sådan under den 10-årige periode, at der, når den er udløbet, vil være tilrettelagt et grundlag, som gør det muligt for sukkerroedyrkerne at overtage sukkerproduktionen som et andelsforetagende.

Anden næstformand (Victor Larsen): Det ærede medlem hr. Svend Jørgensen brugte i sin tale betegnelsen „snak“ i forbindelse med en udtalelse af en af de andre ærede ordførere. Jeg må påtale udtrykket som værende uheldigt valgt.

Aksel Larsen: Jeg skal ikke fordybe mig i den danske sukkerproduktions historie. Jeg finder ikke nogen anledning til det. Ja bevares, det kunne være fristende nok, men der er ikke tid til det, når man tager hensyn til den taletid, der er beskåret en i henhold til forretningsordenen. Og jeg må desuden have lov til at sige, at jeg ved en tidligere behandling af sukkerordningen — jeg tror, det var i 1946 — kom udførligt ind på dette spørgsmål, herunder på De danske Sukkerfabrikkers kapital- og udbyttepolitik. Jeg har ved den lejlighed gjort op — og tallene står fast —, at A/S De danske Sukkerfabrikker til sine aktionærer i den tid, det har eksisteret, har udbetalt i udbytte, dividende, bonus, og hvad det nu kaldes,

friaktier o. s. v., et beløb svarende til 11 gange den indbetalte kapital, så jeg har ærlig talt ikke den medlidenhed med De danske Sukkerfabrikkers aktionærer, som en foregående æret ordfører havde.

Men den omstændighed, at sukkerproduktionen har været så rentabel og stadigvæk er rentabel, i hvert fald for aktionæerne i De danske Sukkerfabrikker, skyldes jo også, at sukkerproduktionen foregår uden konkurrence, og det turde dog vist i allerhøjeste grad være samfundsmæssige årsager, der bestemmer, at den foregår uden konkurrence udefra.

Derfor er jeg ganske enig i det standpunkt, socialdemokratiet har haft, at foruden en mængde andre industrier, der burde nationaliseres, burde i første række sukkerindustrien nationaliseres. Det er ikke noget nyt synspunkt.

Det er et synspunkt, socialdemokratiet kæmpede for allerede før den første verdenskrig, og i 1911 stillede partiet på rigsdagen forslag om en nationalisering eller, som man dengang med et misforstået udtryk kaldte det, socialisering af sukkerindustrien. Man stillede dette forslag, uanset at man godt vidste, at det, man kalder de realpolitiske forudsætninger for forslaget vedtagelse, vistnok ikke var tilstede. Det var de muligvis heller ikke. I 1945 skrev en vis håbefuldt nationaløkonom, der nu er blevet handelsminister, et programskrift, „Fremtidens Danmark“, hvori han beskæftigede sig med nødvendigheden af socialisering og nationalisering af en række vigtige industrier. Heri skrev han blandt andet følgende, som jeg meget gerne vil have den højtærede formands tilladelse til at citere:

„Den for sukkerfabrikkerne gældende ordning er af altfor løs karakter. Her synes fordelene ved en statsovertagelse at være meget stor. Sukkeret er et af befolkningens vigtigste næringsmidler og har spillet en stor rolle i den politiske agitation ud fra den grundsætning, at dette vigtige produkt ikke bør være genstand for kapitalistisk udbytning. Når staten allerede under den nuværende ordning har påtaget sig ansvaret for virksomhedernes opretholdelse, synes der ikke at være virkelig grundlag for privatkapitalens enebeherskelse af produktionen.“

Ja, udtrykkene er lidt forsigtigere end dem, man brugte i 1911, men de er utvetydige, og man ser, at den højtærede handelsminister er kommet noget langt væk fra „Fremtidens Danmark“ i sit standpunkt nu, som han gav udtryk for i fremsættelsestalen